

Enemics naturals de l'aranya roja en panís

maig 26, 2021 |

L'aranya roja (*Tetranychus urticae*) pot arribar a esdevenir un problema en el panís en determinades condicions. Si les condicions de temperatura i humitat estan dins uns determinats límits, els enemics naturals de l'aranya roja es poden fer càrrec del seu control de manera que els danys no perjudiquin el rendiment.

El problema de l'aranya roja

Els darrers anys, especialment des del 2017 a la Plana de Lleida, s'han pogut observar danys importants causats per l'aranya roja (*Tetranychus urticae*). Aquest àcar, malgrat la seva ínfima mida (menys de 0,5 mm) té un gran poder de multiplicació, de manera que pot envair fàcilment els camps de panís. El dany es produeix per xuclat del contingut cel·lular i assecat de les fulles de la planta. Els primers danys s'observen a la part baixa de la planta i van pujant paulatinament, podent arribar a eliminar fins un 90% de l'àrea foliar a mitjans d'agost en casos d'atac sever.

Factors que afecten la incidència

Els factors meteorològics més determinants són la combinació de temperatura i humitat relativa. La combinació de temperatura alta (mitjana superior a 25°C) amb baixa humitat relativa (valors inferiors a 50%) afavoreix els danys provocats per l'aranya roja. La figura 1 mostra les temperatures i humitats dels anys 2019 i 2020 en una localitat representativa del Pla d'Urgell. Les condicions favorables per l'aranya roja es van donar a finals de juny el 2019 i a principis d'agost el 2020, en coherència amb els moments en què l'aranya roja va començar a ser un problema als camps de panís.

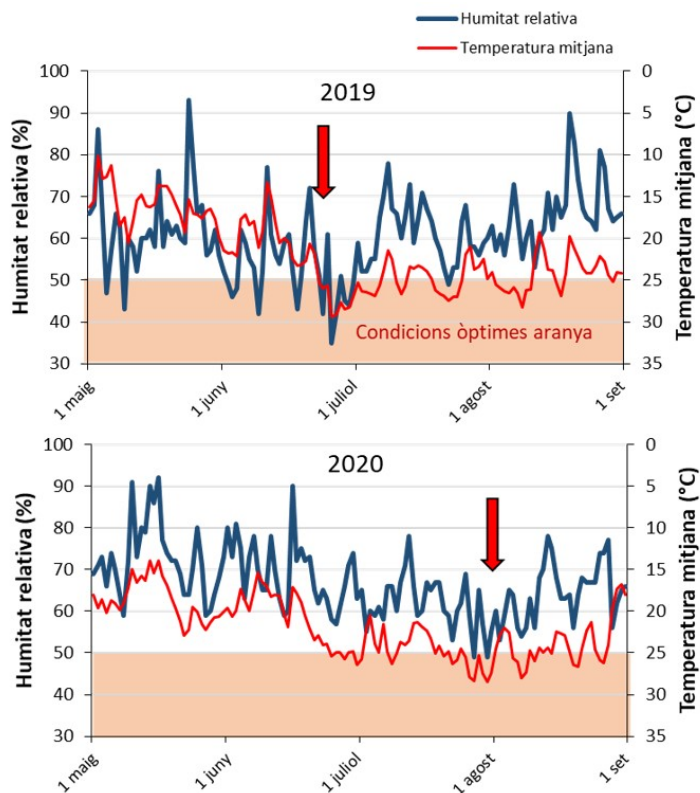

Figura 1. Condicions meteorològiques òptimes per aranya roja (zona rosada del gràfic), juntament amb les temperatures mitjanes (línia vermella) i humitats relatives mitjanes (línia blava) a l'estació meteorològica del Poal el 2019 i el 2020.

Altres factors que també poden afectar són el vent, la pols, els tractaments insecticides contra altres plagues, i l'adobat nitrogenat excessiu, per anomenar els més importants.

Estratègies de control

En el moment de redactar aquest text només hi ha dues matèries actives autoritzades contra aranya roja en panís per a gra: Abamectina i sofre. Degut a aquest ventall tan estret de possibilitats, cal tenir molta precaució en l'ús de l'Abamectina i no utilitzar-la repetidament per evitar l'aparició de soques d'aranya roja resistents. En general, i durant les darreres dècades, els enemics naturals presents als camps han sigut suficients per controlar les poblacions d'aranya roja per evitar que causin danys al cultiu de blat de moro. Alguns insecticides dirigits a altres plagues poden ser responsables de la davallada de les poblacions d'enemics naturals i desencadenar un desequilibri que acabi en un atac fort d'aranya roja. Dins del que sigui possible, cal respectar les poblacions d'enemics naturals presents, amb especial atenció als grups que es detallen tot seguit.

Enemics naturals especialistes

Els enemics naturals especialistes es caracteritzen per tenir una dieta molt centrada en l'aranya roja. En els moments en què hi ha un increment de la plaga, aquests enemics naturals també esdevenen molt abundants, mentre que són rars en cas que les poblacions d'aranya siguin molt baixes.

Entre els enemics naturals especialistes més importants hi ha la família dels fitoseids (Figura 2), que no són insectes sinó àcars. Els fitoseids s'alimenten d'aranya roja tot i que durant la floració poden alimentar-se també del pol·len del blat de moro. La mida dels fitoseids és similar a la de l'aranya roja, i a cop d'ull o amb lupa de camp es poden distingir per la gran rapidesa amb la que es mouen, relativament a la seva pròpia mida. Per a la correcta identificació de gènere i espècie cal utilitzar un microscopi. Els fitoseids són susceptibles a l'Abamectina i a qualsevol altre acaricida.

Figura 2. Fitoseids (emmarcats en vermell) al costat d'una mòmia de pugó

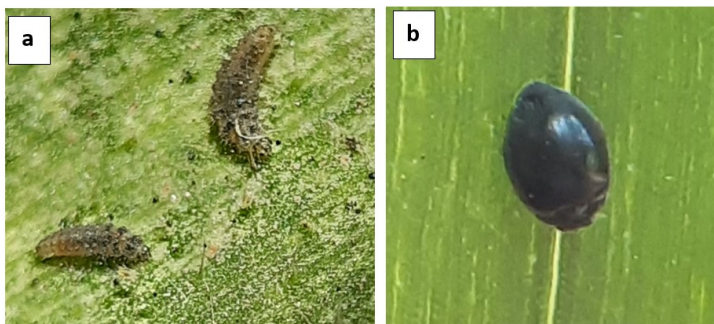

Figura 3. a) larva i b) adult del gènere *Stethorus* sp.

Un altre enemic natural de depreda una gran quantitat d'aranya roja són els escarabats del

gènere *Stethorus*. Són coccinèl·lids, és a dir, de la família de les marietes, però de color negre, molt més petits que les marietes i estan coberts d'una fina capa de pèl als èlitres (ales endurides, úniques visibles en repòs). La Figura 3 mostra una imatge de larva i d'adult del gènere *Stethorus*.

Enemies naturalists generalists

Els enemics naturals generalistes són aquells dels que se sap que s'alimenten d'aranya roja però no exclusivament. Aquests grups d'espècies poden trobar-se fàcilment si hi ha poblacions de pugó, per exemple, i un cop instal·lades ajuden també a controlar l'aranya roja. Els grups més importants a les nostres contrades són les crisopes, els antocòrids i els nàbids.

Les **crisopes** són uns insectes voladors amb adults relativament grans, ben visibles a ull nu, i amb aspecte fràgil (Figura 4a). Els ous de crisopa estan subjectes a les fulles mitjançant un peduncle (Figura 4b), que fa que es pugui identificar fàcilment. El principal paper de depredador d'aranya, però, el porten a terme les larves (Figura 4c), que són voraces depredadores.

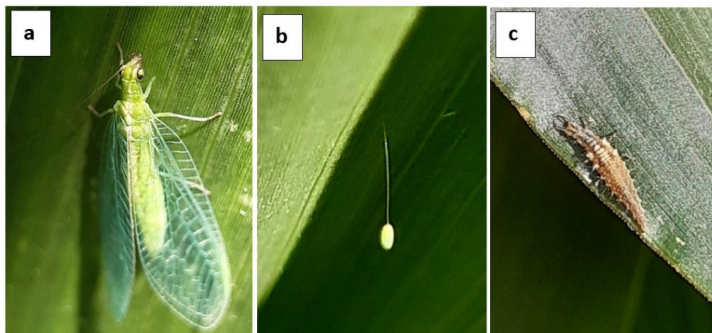

Figura 4. a) adult, b) ous i c) larva de crisopa

Els **antocòrids** són una família d'insectes relativament petits però visibles a ull nu. Tant els adults com les larves s'alimenten d'aranya roja i d'altres plagues. Són molt actius i es mouen amb agilitat dins la planta. La Figura 5 mostra un exemple d'adult i de nimfa.

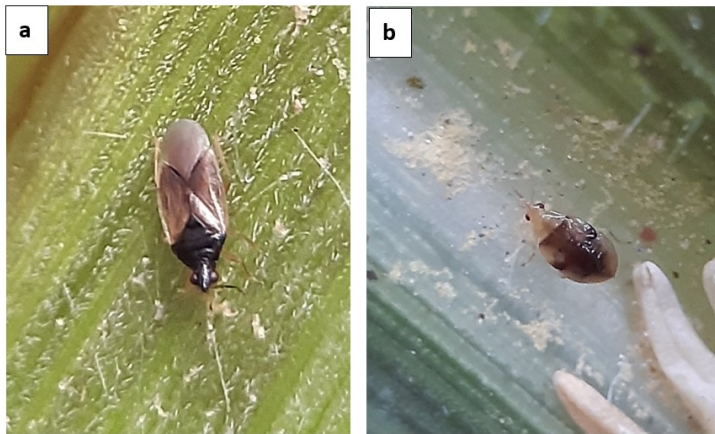

Figura 5. a) adult i b) nimfa d'antocòrid

Els **nàbids** són un gènere d'insectes relativament grans i poc voladors. També es troben en la llista de depredadors generalistes que poden ajudar a controlar l'aranya roja La Figura 6 mostra una imatge de nàbid adult.

AUTORS

DOLORS VILLEGAS

IRTA – Programa de Cultius Extensius
Sostenibles

XAVIER PONS

Dpt. de Producció Vegetal y Ciència Forestal.
Universitat de Lleida. Centre Agrotecnio.

MATILDE EIZAQUIRRE

Dpt. de Producció Vegetal y Ciència Forestal.
Universitat de Lleida. Centre Agrotecnio.